

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 44.

Šibenik, 24. studenoga 1923.

God. III.

Nekulturna hajka.

Ministar prosvjete g. M. Trifunović izdao je bio raspis, koji smo bili donijeli u cijelosti, upravljen svim školama, u kojem naglasuje, da društveno i školsko pitanje današnjega vremena mora svoju uzgojnu metodu ravnati po višim ciljevima, koji izviru iz etičkih načela i koji su u skladu sa religiozno moralnim interesima.

U doba moralne dekadanse, u doba kad vladaju najgori instinkti, razuzdanosti i pomanjkanje vjerskog čuvstva, ova je odluka bila pravi melem na rane današnjeg našeg društva, pogotovo omladine.

Ovaj je raspis izdan još u svibnju ove godine, a školska ga nadležstva u Dalmaciji uopće, nijesu objelodanila, dotično on nije ni stigao upravama škola. Koji su tome uzroci; mi ovaj čas ne čemo da ispitivamo, nego samo konstatiramo tu interesantnu činjenicu, koja ilustrira prilike u školskoj upravi.

Povodom ovoga raspisa liberalno je učiteljstvo (dakako većinom demokratsko) upriličilo, putem staleške i stranačke štampe i putem skupština, čitavu hajku protiv kršćanskog uzgoja. Ustalo je protiv toga, da se uzgoj omladine ravna po religijskoj osnovi; protiv se odluci, da primjerm prednjači mladeži u vršenju religijskih dužnosti. Ističe dapače, da državna vlast štiti t. zv. „klerikalizam“. A svima je poznato, da liberalno učiteljstvo pod „klerikalizmom“ misli na katoličku crkvu. Udruženje jugoslavenskog učiteljstva, kao staleška organizacija, putem „Narodne Prosvete“, zauzelo je odlučan stav protiv ovog raspisa, zlorabeći time stalešku organizaciju u svoje protukršćanske svrhe. Time se stavljaju u u boj protiv svojeg naroda, koji je kršćanski i koji traži, da njegova djeca budu odgajana u kršćanskom duhu i na religijskoj osnovi. Ministar je dakle svojim raspisom vršio samo volju naroda. Zar da se ta volja naroda pokori protukršćanskom učiteljstvu, koje se otudilo vjeri svojih otaca? U ovom je pitanju mjerodavnije mišljenje i stanovište naroda, nego stanovište liberalnog učiteljstva.

Po „Narodnoj Prosveti“ 25. oktobra br. 79., katolička je crkva „klerikalna neman“, „klerikalno zlo“, „sredstvo za zaglupljivanje ljudi“, a svećenici su „klerikalni mračnjaci“. U. J. U. preko svog glasila hoće da ovom prigodom denuncira svećenstvo, kako je njihov rad „u suprotnosti s idejom države“. Ovakovo je pisanje nedostojno jer se svećenstvu spočitavaju tobožnji protudržavni ciljevi. To je obična i podla denuncijacija najgore vrsti, a koja se ne temelji na konkretnim dokazima, nego na sto puta ponavljanim i otrcanim frazama. Frazerstvo je u svakom slučaju neozbiljno.

A „nekoliko dalmatinskih učitelja“ piše u „Nar. Prosveti“ 4. 11. br. 82.,

da je ministarski raspis „atentat na školu i savest“. A atentat na školu i na savjest počinjaju baš oni, koji hoće da se iz škole odstrani religiozni uzgoj, koji bi htjeli, da sinovi kršćanskih roditelja ne budu više kršćani. Tih nekoliko nezalica ponavlja stare otrcane fraze o „mračnom“ srednjem vijeku, a morali bi znati barem to, da je baš crkva u srednjem vijeku više učinila za prosvjetu naroda, nego svi novovjekli liberalni učitelji u novije vrijeme. Divne građevine, slikarstvo, kiparstvo, prve osnovne i srednje škole, te prva sveučilišta, djelo su Crkve i t. zv. „mračnog“ srednjeg vijeka.

Crkva je prva osnovala biblioteke, a njezini su samostani i drugi zavodi bili žarišta kulture i „progres“, kojeg tako rado spominju liberalni frazeri. Ove nezalice usuduju se govoriti i o nekakvom filozofskom stanovištu. A kad bi čuli upravo za pravac novije moderne filozofije, pa i od akatoličkih stručnjaka, uvidjeli bi, da baš moderna filozofija konstatira, da je uzgoj bez religije bankrotirao, te da filozofija traži nove puteve, koji se bazi- raju na religijskoj osnovi i na religijskom moralu. Naučili su negdje nekoliko fraza i razmeću se svojim znanjem o filozofiji i sociologiji. Pa da im ne pristaje naslov „nekoliko nezalica!“

Hajka liberalnog, odnosno protukršćanskog učiteljstva protiv kršćanskog uzgoja, nekulturna je i nedostojna stališa, kojemu je svrha uzgoj naroda, poglavito danas kad vidimo dnevno zle posljedice bezvjerskog odgoja.

Liberalno učiteljstvo izrabljuje stalešku organizaciju u protukršćanske

svrhe, a ako koji učitelj ustane u obranu uzgoja na kršćanskim načelima, onda ne pokazuju ni toliko tolerancije, da saslušaju i drugo stanovište, nego dotičnika izvrgnu ruglu i ne dozvoljuju mu niti da govori.

Katolička javnost i katoličko učiteljstvo treba jednom da uvidi, kako se je U. J. U. kao staleška organizacija postavila u kulturnim pitanjima na protukršćansko stanovište, pa je jasno, da uvjerenom katoličkom učitelju i učiteljici nema mjesta u ovakvoj organizaciji niti ono može priznati za svoje glasilo „Narodnu Prosvetu“, koja piše protiv njihova religioznog uvjerenja. Staleško glasilo moralo bi stajati izvan dohvata svih onih pitanja, koja vrijedaju osjećaje jednog dijela učiteljstva. Neka ono tretira samo ona pitanja, koja su čisto staleška i koja su zajednička čitavom učiteljstvu, ako hoće da bude uistinu staleško i zajedničko glasilo čitavom učiteljstvu.

Sva ova hajka protiv religijskog odgoja naše omladine, uistinu je nesavremena i nekulturna!

Ova je hajka imala izvjestan učinak. Ministar je uzmakao i povukao tu pametnu okružnicu i time je pravom uzgoju nanio samo štetu. To znači da se i on slaže sa liberalnim učiteljstvom, koje traži bezvjersku školu. Prema tomu ni njegov prvi raspis nije bio iskren. On je nedosljedan samomu sebi, pa smo vrlo malo rekli, ako ovaj uzmak okrstimo imenom: kukavičluk i bizantinizam. Ministar je ovim činom ustao protiv uzgoja na kršćanskim temeljima, a to treba da dobro upamte katolici ove države. Katolički Hrvati i Slovenci treba da glasno doviknu ministru: Za katoličku djecu tražimo katolički uzgoj i katoličke škole!

Zadružni Savez iza Glavne skupštine.

Gospoda od novog npravnog odbora Zadr. Saveza odmah iza skupštine potrudili su se, da obavještavaju zadruge učlanjene kod Zadružnog Saveza i dalmatinsku javnost o svom „ispravnom stanovištu“ i „legalnom izboru“. Ovo ispravno stanovište i njihov legalni izbor razabire se iz prepisa zapisnika o glavnoj skupštini koji su dostavili Okruž. sudu u Splitu i pozivom na koji Okruž. sud odbija utok opozicije, jer ovaj „ima da drži za istinito ono, što proizlazi iz dostavljenog zapisnika glavne skupštine“. Splitski „Jadran“ nastavljaajući svoju akciju za ozdravljenje našeg zadrugarstva u svom 57. broju donosi stručno mišljenje Sveopćeg Zadružnog Saveza u Beču, po kojem je svrgnuće stare uprave Zadružnog Saveza na glavnoj skupštini skroz protuzakonito, a prema tome stanovište, s kojega Okruž. sud polazi kad je potvrdio izbor novog upravnog odbora neispravno. Suviše je „Jadran“ utvrdio,

da je prepis zapisnika, koji je poslan Okruž. sudu na odobrenje falsificiran, jer original istoga nije postojao u to vrijeme. To je izjavio sam podpravnatelj Zadružnog Saveza g. dr. Krunoslav Bego, koji je bio zapisničar na skupštini te ga je kao takav, da je bio zapisnik sastavljen morao potpisati. Ovim faktom pritisnuti o zid bankiri sa Zadr. Sevezu počeli su ponovno svojim izjavama u „Novo Doba“ i splitskom „Narodu“ uvjeravati javnost o svom zadrugarstvom radu i bojazni, koja je Zadruž. Savezu i dalmatinskom zadrugarstvu prijetila od opozicije. Da je original zapisnika postojao, kad je prepis poslan na sud i t. d. Gosp. K. Bego javno upitan u „Jadranu“ da se javno izjasni vrhu gornjih navoda predstoještva Saveza i svoje ranije izjave, da zapisnik nije bio sastavljen kada je prepis bio poslan na sud, u 269. broju „Novo Doba“ izjavljuje, da je naknadno njemu priopćio g. Tebaldi, da

je zapisnik bio gotov, vrpcom vezan ta vrpca zapečaćena i po predsjedniku dr. Bervaldu stavljen pod ključ. On da je pitao g. Tebalda „kako je to moguće, kad se ja ne sjećam, da sam zapisnik kao jedan od zapisničara potpisao, a on (Tebaldi) me je upozorio, da sam ja potpisao zadnju stranicu zapisnika jedne večeri, kad sam potpisivao brojne okružnice članicama i neke podneske sudovima i financijskim vlastima u pogledu nekih zadrugara, a da mi je te spise baš on donio na potpis“. Ova izjava podpravnatelja Zadr. Saveza jasno pokazuje u kojim se prilikama danas nalazi Zadružni Savez. Činovnik mistificira podpravnatelja, podpravnatelj desuviše predsjednika, a svi skupa i nehotiči dokazuju, da je sve ono istina što je opozicija na skupštini utvrdila i što „Jadran“ dnevno dokazuje: da su se na Zadružnom Savezu danas našli potpuni grobari kako Zadružnog Saveza, tako našeg zadrugarstva!

ŠIBENIK, 24. studenoga.

Nalazimo se pred ponovnim otvorenjem skupštine. Ovaj se put spominje kao glavni predmet njezinoga rada pretres proračuna i pitanje zajma u Francuskoj. To bi bio prvi redoviti proračun od postanka naše države, pa je teško vjerovati, da se i ovaj put vlada ne će zadovoljiti dvanaestina. U samoj Francuskoj velika je opozicija proti davanju zajma bilo kojoj državi Male Antante u svrhu naoružavanja. Ali sva je vjerojatnost, da će radikalna vlada dobiti taj zajam od 300 milijona franaka, jer se je u Francuskoj previše bagomilalo starog oružje, koje tim novcem naša država treba da nabavi. Više možda nego išta drugo interesira političke krugove držanje Njemaca zbog odstupa Žombolja. Nu Nijemci kao praktični ljudi uviđaju, da se gubitak Žombolja više ne da spriječiti. Zato će oni ucjenjivati radikale na štetu države i slavenstva uopće, jer su svjesni teškog položaja, u koji bi radikali zapali njihovim nepovjerenjem. Radi toga i njihovom pripravljanje na uzmak. Dr. Kraft, prvak Nijemaca izjavljuje, da oni gubitkom Žombolja ne gube toliko koliko sama država, jer da naša država ustupcima Rumunjske za Žombolj dobiva veći broj nacionalnih manjina nego gubi. Ova činjenica smatra se u upućenoj javnosti kao vrhunac apsurdnosti naše vanjske politike, u koliko apsurdnost beogradske vanjske politike nije davno prije kulminirala u riječkom i mnogim drugim pitanjima. Pitanje Rijeke došlo je u svoju posljednju fazu, i skupština će morati da se s njim pozabavi. Dok mi ne možemo da ista pozitivna doznamo o ovom životnom pitanju naše trgovine i privrede uopće od g. ministra vanjskih posala, dotle francuske polnslužbene novine dobivaju vijest iz Bernada, da je ovo pitanje riješeno ugovorom između Italija i

naše države, a Mussolini u talijanskom senatu govori, da je na Rijeku poslao Giardina, da dobije sjegurnost, da će bilo kakvo rješenje riječkog pitanja biti bez poteškoća provedeno. Ovo rješenje, koliko javljaju francuske novine sastaji se u aneksiji Rijeke. Dok se s jedne strane tako provodi ovo pitanje i bez ikakvog skoro interesa beogradskih diplomatskih krugova dotle na drugoj strani beogradska vlada, ovaj put u društvu s Rumunjskom, ponovno se ešofira za monarhizam u Grčkoj i eventualnu promjenu režima u korist republikanstva smatra pitanjem dobrih odnosa između Grčke i naše države. Kako u vanjskoj politici, tako u unutrašnjoj, tako u svakom važnijem pitanju! Koliko je nešto u korist stanovitim krugovima u Beogradu, toliko se zato pokazuje interesa, bez obzira, da li je to na štetu naroda i države.

Iz vanjskog svijeta.

Odjek rješenja Nikolova. Čehoslovački konsulat u Splitu javlja, da je rješenje ubojice bugarskog poslanika Daskalova u Pragu izazvalo u čitavoj čehoslovačkoj javnosti jednoglasnu osudu. Ovo mnijenje i ogorčenje radi neshvatljive odluke porotnika nalazi izražaj u kritikama štampe svih čl. političkih stranaka. Osuda rješenja, koja se mora samo požaliti prouzročena je bila sastavom porote u kojoj je bilo 7 ženskih i 5 muških porotnika. Međutim osuda rješenja bit će podržana reviziji.

Sukob Engleska-Francuske. Zbog povratka bivšeg njemačkog prijestonasljednika u Njemačku došlo je do nemilog razilaženja između velikih sila. Francuska vidi u tom činu povredu versaljskog ugovora i traži ponovne represalije. Amerika se izjavila, da je to interna stvar Njemačke, dok Italija lavira između stanovišta Francuske i Engleske, koja je voljna, da se osudi držanje njemačke vlade pri povratku njemačkog prijestonasljednika, ali je odlučno protiv bilo kakvih represalija zbog toga razloga. Uopće Engleska ne može da se složi sa shvaćanjem Francuske njemačkog separatističkog pokreta u Poranju. Za nju bi čak i povratka ekscara Vilima u Njemačku bio sporedne važnosti. Zbog toga smatra se razilaženje velikih sila u prosudivanju prilika i odnosa prema Njemačkoj kao težak sukob.

Engleski parlament raspušten. Na 16. ov. mj. raspušten je engleski

parlament. Novi engleski parlament, koji ima biti izabran sazvan je za 8. siječnja, 1924.

Španjolski kraljevski par u Vatikanu. Dne 20. o. mj. primljen je od sv. Oca Pape u Vatikanu na najsvečaniji način španjolski kraljevski par. Kralj je pozdravio sv. Oca u oduševljenom govoru i izrazio privrženost svoga naroda sv. Ocu i katoličkoj crkvi.

Dobri odnosi između Turske i Albanije. U Angori su završeni pregovori između albanskih i turskih predstavnika. Postignut je sporazum za sklapanje ugovora, kojim će se očuvati prijateljstvo između ovih država i postaviti diplomatski odnosi na bazu međunarodnog prava.

Rezultat izbora u Bugarskoj. Parlamentarni izbori u Bugarskoj svršili su sa pobjedom vladajućih stranaka. Vladajuće stranke dobile su 185 mandata, a opozicija 62. U samoj Sofiji vladina stranka dobila je 4 mandata, liberali 2, komunisti i zemljoradnici po 1 mandat.

Katolički akademičari.

Prigodom zadnjih izbora na zagrebačkom sveučilištu za Upravni Odbor Akademskog Potpornog Društva osobito je izbila jakost i kompaktnost katoličkih akademičara, okupljenih u Hrv. kat. akad. društvu „Domagoj“. Dok su sve druge grupe tražile saveznike i nastojale da se udruže sa drugim, sebi bližim grupama, da postignu povoljniji rezultat pri izborima, „Domagojci“ su istupili samostalno i postigli lijepi broj glasova: 115. Pristaše demokratske stranke sa fašistima i drugim sličnim organizacijama dobili su 401 glas; udruženi Radičevci, pravaši i zajedničari 323 glasa, Janušićevci sa ostalim slobodouim grupama 239 glasova i radikali 90. glasova. Uz 115 katoličkih akademičara, koje njihove moralne i druge osobine izdižu iznad dvostrukog, trostrukog i četverostrukog broja protivnika, katolici i katolička javnost može mirno da gleda u budućnost. Da Bog živi naše „Domagojce“.

Iz Jugoslavije.

Pripreme za proslavu 1000-godišnjice hrvatskog kraljevstva. Dne 16. o. mj. sastao se je u Zagrebu na sjednicu odbor za proslavu 1000-godišnjice hrvatskog kraljevstva, na kojoj su bila zastupana skoro sv

kulturna, prosvjetna i privredna društva, te mnogi ugledni pojedinci. Na toj sjednici zaključeno je da se prigodom proslave, koja će biti od prilike u kolovozu ili rujnu 1925. održe etnografska, historijska, gospodarska i umjetnička izložba. Na uspomenu ove historijske proslave hrvatskoga kraljevstva predgrađe Zagreba zvano Trnje, koje počiva između državnog kolodvora i Save prozvat će se Duvno te će u njemu biti sagrađena spomen crkva, slična onoj koja se gradi na duvanjskom polju. Ova će crkva biti predana našim glagoljašima, hrvatskim trećoredcima, koji su izagnani od Talijana, da uz uspomenu na krunjenje prvog hrvatskog kralja u našem glavnom gradu bude spomenikom visoke kulture hrvatskoga naroda, koja se je još pred hiljadu godina dokumentirala u njegovoj borbi za glagolicu u našim crkvama.

Davisov projekt propao. Talijanska štampa donosi vijest iz Beograda i sa zadovoljstvom bilježi činjenicu, da je nacrt engleskog pukovnika Davisa za željeznički spoj sa Bakrom i za izgradnju bakarske luke propao. Beogradska vlada, nakon što je Davisov projekt odobren od glavne željezničke direkcije i ministarstva saobraćaja u Beogradu, odlagala je pregovore sa pukovnikom Davisom i konačno odbila njegov nacrt. Talijanski listovi bez komentara donese informaciju, da je beogradska vlada to učinila na intervenciju Italije i da je tako spriječena izgradnja jedne luke u gornjem Jadranu, koja bi konkurirala Rijeci.

Analički zavod u Zagrebu centraliziran. Analički zavod u Zagrebu, koji je po svom uređju jedan od prvih u Europi zadnjih dana prešao je iz kompetencije pokrajinske uprave u Zagrebu pod ministarstvo poljoprivrede.

Bojkt hrvatskih privrednika i industrijalaca. U zadnje vrijeme iz bilo je u javnost da je radikalna organizacija u Hrvatskoj proglasila bojkt hrvatskih trgovaca, industrijalaca i privrednih poduzeća i pozvala sve Srbe, da se tomu bojktu pridruže. Kako je ovaj korak naših veliko-srba izazvao razumljivu reakciju kod hrvatske javnosti i bilo se bojati, da pri tom Srbi ne izvuku tanji kraj, radikalna i druga srpska štampa demantirala je vijesti o bojktu Hrvata. Na ove demente uvažena zagrebačka „Narodna Politika“ odgovorila je člankom u kojem uspješno dokaziva, kako se o

bojktu Hrvata ne radi od jučer. Ovaj se bojkt provodi već punih pet godina jednakom snagom i čokorilovskom zagriženosti, kako sa strane privatnika Srba i srpskih organizacija, tako i sa strane beogradske vlade. Tomu da je najbolji dokaz uništavanje hrvatskih kulturnih i gospodarskih institucija, otpuštanje hrvatskog činovnika i časnika iz državne i vojne službe. Ozbiljni i stvarni izvodi „Narodne Politike“ izveli su dubok dojam u čitavoj našoj javnosti.

O članku „Jedan interview“ u „Hrvatskoj Svijesti“.

Primamo: Urednik „Hrvatske Svijesti“ susrešvi na putu jednoga od naših biskupa (G. J. M.) počeo se je s njim razgovarati i bilo je doista govora i o pitanjima, koja se spominju u „Hrvatskoj Svijesti“ br. 9 od 17. studenoga. Ali prikaz razgovora ne odgovara ni intencijama ni riječima biskupovim. Ovaj upitan, bi li bilo proti vjeri, da bi se dozvolila glagolica, začudio se je na pitanju, i odgovorio je, da pitanje jezika u službi božjoj nije uopće pitanje vjere. Gleda mržnje prama Svetom Ocu Papi, biskup je izjavio, da naš puk ne mrzi Svetog Oca, ali da ima nekih, kojima nije stalo ni za Misu latinsku ni za Misu glagolsku, a služe se pitanjem glagolice samo kao oružjem proti Crkvi i Papi. Biskup se je zatim izjavio uvjerenim, da dozvola Mise u staroslovenskom jeziku (nije on govorio o Misi u hrvatskom jeziku niti o evoluciji staroslovenskog u hrvatski jezik) otela bi iz ruku takozvanih narodnih svećenika jedno od oružja, kojim se oni služe proti Crkvi, i nadodao je, da staroslovenski jezik mogao bi biti u rukama Božje Providnosti kao most za združenje katolika i pravoslavnih u jednoj Crkvi Isusovoj. Biskup je nadalje izjavio, da je pitanje glagolice na tapetu, ali uz to da mi kao vjerni sinovi Crkve moramo slušati stariju crkovnu vlast i da nam Sveti Otac Papa pokazuje svoju sklonost, jer je dozvolio tiskanje staroslovenskog Misala sa latinskim slovima, a naredbom da „Canon“ bude tiskan sa glagolskim i latinskim slovima. Ovo su misli biskupove, a sve ono što se u gore navedenom članku ne slaže s ovim mislima, mora se pripisati uredniku „Hrvatske Svijesti.“

Ali biskupu je žao što gospodin urednik nije prikazao cijeli razgovor, napose što se tiče osobe prof. Fr.

PODLISTAK

Litografska mapa Šibenika od Vladimira Kirina.

(Nastavak.)

Gradansko šibeničko imalo je već prilike, da je vidi i razgleda i da se naučije onih savršenih crteža, punih značajnosti i ukusa u kombinovanju i iznašanju najosebnijih odlika graditeljske umjetnosti, koja je u prošlim vijekovima ovdje u Šibeniku ostavila duboke svoje tragove u tolikim spomenicima, o kojima se do sad napisale cijele knjige, osobito o veličanstvenoj katedrali, koja se odvajao od svih takvih spomenika ne samo graditeljskom originalnošću, već i raznolikim nedostizivim detaljima. Vidi se po ovoj mapi, da je Vl. Kirin ovdje u Šibeniku našao obilno gradivo, baš stvoreno za njegovo poimanje i shvaćanje umjetnosti i da je u svom radu neobično ovdje uživao.

Mapa se sastoji od 12 izvrsnih

crteža, od kojih prvi prikazuje sintetični pogled na grad. O toj slici prof. Arh. Č. M. Iveković, koji je mapi napisao krasan predgovor, pun stručnog poznavanja vrednota i povijesti šibeničke, veli: „Slika I. predočuje nam to gnijezdo slavne prošlosti; a još veće budućnosti. Ta nam slika prikazuje ne samo svu krutu zbilju realnosti, već i sve one pjesničke ljepote, koje se kriju u takovim mjestima i koje znade Kirin tako majstorski izmamiti iz svog crnog alata. — Gledajući te tijesne i strme ulice, te gorde i viseće zidove, te priproste i primitivne kućarice i crtajući te smione orise, čutio je on (Kirin) svu ljepotu prošlosti i čitavu važnost budućnosti tog orlovog gnijezda. I dućaka ta čuvstva prenijela je njegova umjetnička ruka na papir, pobuđujući na taj način i najravnodušnijemu gledaocu one iste osjećaje, koje je i on crtajuć osjećao. Šta bi nam mogle pričati te kuće i kućarice da umiju pričati! Dosta je pogledati sliku II. Dolac, a da čovjek osjeti svu dublinu i težinu tih

misli i osjećaja. Ne zna čovjek čemu da se više čudi, ili slikovitosti tijesnih uličica ili vanrednom pogledu, koji se pruža zapanjenom oku sa ovih visokih strmina. Slika III. Pogled s grada prikazuje kako se ispred gole pozadine načičkane raznim starijim i novijim utvrdama, a ispod gradine same, širi pitoma Krka, koja je sebi prolila korito kroz romantične fjordove, da se opet niže, prije no li se izgubi na sjajnom zrcalu modrog Jadrana, koji se šulja i veze između hiljade i hiljade otoka i otočića, školja i školjčica, da primi bistru i hladnu bujicu Krke. Pogled se gubi daleko, no opet se vraća na zamamnu sliku pod nogama, pred kojim se ponosito diže kupola katedrale sv. Jakova“. I uvijek ta kupola Kirinu ne može da izostane iz slika, ona mu je tu kao ona dominantna točka, koja karakteriše ponos i gordost Šibenika. Slika IV. (Crkva sv. Ivana) prikazuje ujedno dio one varoši, nastale i povećane 12. i 13. vijeka, i taj dio nije ništa manje slikovit, nego li su oni dijelovi

Šibenika, koji se penju uz gole vrleti do zidina gradskih. Slika V. prikazuje stara gradska vrata, taj jedini ostak gradskih bedema. Lijevo od tog ulaza vidi se biskupska palača sa gotskom triforom, koja bijaše nekoć na tom mjestu, a sada se nalazi u dvorištu, desno crne zidine tamnice, a povrh svega toga diže se kamena kupola katedrale. Slika VI. pred crkvom Sv. Barbare jedna je od najznačajnijih, prikazuje istočni dio Plokat, preko kojega se prelazi tijesnom ulicom do varoši, a na ulazu ustrmila se crkvića sv. Barbare kao značajan spomenik šibenske prošlosti i slave, ali samo procedan. Debeli bi se dali folijanti napisati o prošlosti te crkvice i njenog susjedstva (iz kojeg je Rothschild na žalost odnio za mali novac krasan grb), jer ona straju strazi između starog i novog varoša, između slavenskog i tuđeg elementa. Tu ima i poezije i simbolike!

(Nastavit će se.)

ŠIRITE DOBRU ŠTAMPU!

Slaviča. Ako se je biskup pustio u razgovor s njim, jedina namjera je bila, da ima prigodu, da mu govori kao otac o velevažnom njegovom osobnom pitanju.

Koncert Filharmoničkog Društva.

Mi smo Šibenčani upravo požudno očekivali jedan profinjeni, umjetnički koncerat poslije onih u ljetu neprestanih kabaretnih ekscesa, koji više kvare nego oplemenjuju. Ono što nam gosti nisu dali, dalo je naše društvo svojim vokalno-instrumentalnim koncertom pod novim maestrom g. Trišlerom. On je u malo vrijeme zamjerno razvio sposobnost pjevača i njihovo muzikalno čustvo, a orhestar je svojim neumornošću izvježbao u svim finesama, koje glazbeni komadi traže. Birani je program sadržavao 13 točaka.

Meyerbeerova krunidbena korčunica izvedena je lakoćom i svečanim raspoloženjem. Orhestar je pokazao Auverove ouverture Fra Diavola, izveo ju precizno i ondje gdje se najlaganiji pianissimi gube u daljini. Mozartova Titus-ouvertura — klasična ali vedra kao proljetni dan — sa svojom raznobojnošću odigrana je bez prigovora. Tako isto Chant sans paroles Čajkovskog, koji je uvijek sjajan i otmjen u orhestraciji.

Sinfonički Trio iz II. simfonije F. Mendelssohna (adagio i allegretto) lijepo je izveo maestro g. Trišler (klavir), g. I. Rendić (čelo) i g. S. Karaman (violin). Čini se pak, da Trio nije bio na zgodnom mjestu u programu, jer je po sebi nešto dug i ozbiljan, a publika je bila već prije oćarana orhestrom i pjevanjem te nije imala dovoljno raspoloženja za ovakvu intimnu i komornu glazbu.

Gosp. J. Andrić (sin izdavača Zabavne biblioteke, časnik u našoj mornari) pjevao je Odi černia od M. Aleksandrovnje, Smij se, bajaco, od Leoncavalla i Krasna Aido od Verda uvijek najtoplijim čuvstvom i zanosom pa je, iako diletant, pobrao najjači aplauz. Bilo bi grijechota, kad ne bi češće nastupio.

Mješoviti je zbor otpjevao Hatzeovu Svnu noć mi soko bez zamjere. Smetaninovu uspavanku, koju je maestro Trišler aranžirao sa pratnjom gudačkog orhestra, otpjevana je diskretnom nježnošću.

Bilo bi ovdje zabaviti koju malenkost, ali se te mogu oprostiti zbog općeg uspjeha i dojma cijelog koncerta.

Još jedna. Ne bismo željeli, da sada društvo uzme duge pauze, nego da češće priredi ovakove koncerte. Željeli bi, da ono i proširi svoju djelatnost, jer je orhestar dovoljno upotpunjen, pjevači su dobro napredovali puni su dobre volje, a g. maestro ima poduzetnoga duha. Simpatije su građanstva za Društvo. Dakle, naprijed!

S. K.

Iz grada i okolice.

Srebrni pir. Na 21 t. mj. slavili su svoj srebrni pir supruzi Paško Juras i Marijica Rora. Lijepo je bilo vidjeti sretnu zaručnicu, kako 25-godišnjicu svoga vjenčanja sretni slave sa svojom djecom, rodbinom i prijateljima. 20. t. mj. pristupili su sa cijelom svojom obitelji sv. Pričesti, a sutra dan slušali svečanu sv. Misu, koju su za ovu rjetku slavu naručili u Varošku župnoj crkvi. Našim uglednim sugrađanima ovom prigodom naše srdačne čestitke!

U fond Hrv. Kat. Omladinskog društva „Krešimir“ u Šibeniku. Da počasti uspomenu pok. Ante Zorića, Darovao 15 Din. O. Stanko Hujčić, Dobrom darovatelju odbor naj-

ljepše zahvaljuje, a ujedno opominje sve svoje prijatelje, da se ugledaju u njegov primjer.

Iz općinskog odbora. Predstavnicima demokratske stranke u općinskom odboru g. direktor Ježina i dr. V. Smolčić odrekli su se sudjelovanja u Općinskom Odboru i upravi Općine.

25-godišnjica glumačkog rada. Na 20. o. mj. g. Mate Bonačić, umjetnik i član „Narodnog Pozorišta u Splitu“ slavio je 25-godišnjicu svoga glumačkog rada. Da ta slava bude što dostojnija umjetničkog rada g. Bonačića sastao se je u Splitu građanski odbor, koji moli sve prijatelje znanice i štovatelje svečara, te ljubitelje kazališne umjetnosti kao i diletantске družine i društva u Dalmaciji, da se ovom prigodom sjete g. Bonačića. Adresa blagajnika odbora: Ivan Paško Matošić, trgovac - Split.

Okružni Ured u Splitu i liječnici Okružnog Ureda. Pri sukobu, koji je nastao između Okružnog Ureda za osiguranje radnika u Splitu i njegovih dosadašnjih liječnika, neljepo se je ponio kako sam Okružni Ured tako i Ministarstvo nar. zdravlja. Reorganizacijom Okružnog Ureda se je u velike povećao rad okružnih liječnika pa su oni zatražili i povećanje nagrade za svoj rad, što je Okružni Ured odbio ignorirajući posredovanje Organizacije liječnika i Zdravstvenog Odsjeka u Splitu. Na to su okružni liječnici odlučili napustiti službu, izjavljujući, da su spremni služiti pod uvjetima naznačenim u § 150 zak. za osiguranje raddnika, što vrijedi za državne i općinske liječnike, koji su dužni da preuzmu istu službu u slučaju spora. Okružni Ured prelazi preko ove spremnosti i dobre volje okružnih liječnika, te se utiče Ministarstvu nar. zdravlja, koje onda naređuje, da državni liječnici preuzmu službu kod Okružnog Ureda, nota bene, uz mnogo veću nagradu, nego su okružni liječnici bili spremni preuzeti tu službu. Okružni su liječnici zbog ovakovog postupka Ministarstva zdravlja i Okružnog Ureda protestirali i učinili predstavku na Narodnu skupštinu.

Dražbena objava. Dana 9. prosinca 1923. u 11 s. pr. p. u uredu Poreske Vlasti održat će se javna dražba za zakup nadarja „Massa comune dei Preti“ u Šibeniku. Prva dražbena ponuda je 400 din. Zakup važi od 1./I. do 1./XII. 1924. Reflektanti za ovu dražbu moraju unapred položiti 10% ponudene dražbene dacije u polog upravniku Poreske vlasti, koji će se iznosi kasnije povratiti nudiocima, koji nijesu najbolji.

Novi useljenički zakon S. D. američkih. Američka vlada priprema osnovu novog useljeničkog zakona, kojim će se još više ograničiti useljivanje u Sjedinjene Države američke. Pregledavanje iseljenika ne će se više vršiti u Ellis Islandu, već u zavičajnoj zemlji iseljenika uz saradnju predstavnika amer. država i zavičajne zemlje iseljenika, tako da se lica koja nemaju potrebite uvjete da se usele u Amer. Sjed. Države ne izvrgavaju velikim troškovima putovanja.

Zadnje porotne rasprave. Dne 16. o. mj. bila je rasprava proti Dragi Vidiću iz Karina radi zloč. umorstva, te je osuđen na 2 godine teške tamnice. Dne 17. o. mj. bila je rasprava proti Zorki Lakić iz Biljana radi zloč. čedomorstva, te je osuđena na 3 godine teške tamnice.

Bolest šarlaha. U zadnje vrijeme pojavilo se je u gradu i okolici nekoliko slučajeva šarlaha. Kako su poduzete svc mjere opreznosti, nije

se opazilo novih slučajeva, te ima nade, da će posvema nestati te nemile bolesti u našem gradu.

Ubojstvo. Na 11. ov. mj. Petar Čolović iz Tepljuha ubo je nožem u truh Jovana Čolovića iz Tepljuha, koji je podlegao rani. Dne 14. ov. mj. Josip Pavlović iz Zatona kod Nina teško je ozledio iz puške Franu i Ivana Peroša isto iz Zatona. Iza učina Pavlović je pobjegao u Zadar. Za njim je izdana tjeratica.

Kiša i nevrjeme. Zadnjih dana izlila se je silna kiša nad gradom i okolicom, te kako je bila velika plima, neki su podrumi u blizini obale ostali pod vodom, ali bez velike štete. Po poljima ima znatne štete od poplave. U Splitu i okolici bijesnilo je silno nevrjeme, osobito u četvrtak na večer. Bilo je od vjetra izguljeno nekoliko stabala, oštećenih lada u luci, te je i jedan mornar bačen u more. Od krupe ubijeno je u Splitu 40 gradskih golubova.

Doprinosi „Uboškom Domu“. Da počasti uspomenu Roze ud. Vodopić: Dr Kažimir Pasini Din. 10. Da počasti uspomenu Guda Milele: Obitelj Tambača Din. 100., Josip Grubišić Din. 100. Da počaste uspomenu Anke Lušić: Josip Kužina Din. 100, Stipe Šare Din. 100, Obitelj pok. Ante Montanari Din. 30., Zarzenoni Ettore, Obitelj Sersić, Ivo Bogdan, Obitelj Pauri, Vladimir Kulić, Srećko Bogić, Anella Fulgosi, Luigi Batigelli, Dr Justo Matačić, Dr Kažimir Pasini, Marija Gargašević, Antica ud. Pasini, Aleksandar Šupuk, Stipe Scotti, Božica Drinković po Din. 10. — Obitelj Josipa Tarle, Ivan Žepina, Zorić Antun po Din. 30. Obitelj Maria Petavos Din. 25. — Ivan Luketa, Antun Ungaro, Anđeo Matačić, Obitelj Anuna Ciulića, Isler Ivan, Kata Lalica, Krste Margetić, Braća Ijadica po Din. 20. — Braća Protuga Din. 15. — Da počasti uspomenu Živković Ante: Ivan Marenci Din. 20. Da počaste uspomenu Antice Šare rođ. Zaninović Obitelj Bontempo Din. 100, Ive Baica Din. 50., Rudolf Tilić, Krste Margetić, Jakov Kapetanović po Din. 20. Ivan Bernochi, Uroš Novak, Juraj Grimani, Stipe Scotti, Antun Bumber učitelj, Dr Juraj Jurin, po Din 10. — Amalia ud. Sponza, Antun Tikulin po Din. 5. — Da počasti uspomenu Marije Silobrčić: Obitelj Meneghelli Din. 100. — Da počaste uspomenu: Ljube Belamarića Marica Kužina Din. 40, Vladimir Kulić, Nikola Skalić po Din. 10. — Da počaste uspomenu I. Pavičica: Dr Juraj Jurin Din. 40. Da počaste uspomenu Kate Vrijević Stipe Šare Din. 25. Stjepan Scotti, Bratić Josip, Pave Goleš, Luigi Batigelli, Ivan Malenica po Din. 20, Ivan Marenci, Tilić Rudolf, Vladimir Kulić, Pere Grubišić, po Din. 10, Ivan Vučić Din. 5. — Uprava ove humanitarne ustanove najljepše blagodari svim plemenitim darovateljima!

Marulićevih Pedeset priča. Prigodom stogodišnjice hrv. pisca Marka Marulića izdaje Narodna Prosvjeta njegovih Pedeset priča, što su u lat. jeziku i nekim prijevodima doživjele više izdanje, a tek sada evo prvog hrvatskog izdanja iza nekoliko stotina godina. Priče je preveo pjesnik Milan

Pavelić, koji je napisao i kratak uvod o životu i radu našega Marulića. Knjiga će u 16-ini imati oko 130 stranica (sa slikom Marulićevom), a izači će do Božića. Cijena će biti između 6 i 9 dinara. Što se više bude knjige tiskalo, doći će jeftinije. A tiskati će se samo koja stotina više, nego li bude unaprijed naručeno. Izdavač moli sve prijatelje dobrog pučkog štiva i Marulićeve prijatelje da odmah jave Nar. Prosvjeti, koliko komada da im se pošalje kad knjiga izađe. Njima će se ona odmah i poslati s računom, čim izađe.

Knjiga će izači kao 2. sveska Male pučke knjižnice, koje je upravo izašao 1. svezak „Dunje ranke“ pripovijesti Josipa Andrića (Din. 9.) — Narudžbe prima Narodna Prosvjeta, Zagreb I. pošt. pret. 109.

OPĆINA ŠIBENIK.

Br. 15030 Šibenik, 23. XI. 1923.

RASPIS NATJEČAJA

Raspisuje se natječaj na više mjesta redara pri ovoj općini.

Natjecatelji moraju podnet i svoje molbe vlastoručno napisane i redovito bilježevane najdalje do 15./XII. o. g. do kojeg dana traje rok natječaja. Svaki natjecatelj mora molbi priložiti i isprave, kojima će dokazati:

- neporočnost ponašanja
- poznavanje srpsko-hrvatskog jezika u čitanju i pisanju
- tjelesnu i duševnu sposobnost za vršenje redarstvene službe
- eventualno do sada obavljene službe
- da nije mladi od 24 i da nije stariji od 40 godina
- da nije oženjen
- da je državljanin SHS

Pravni odnošaji redara općine šibeničke uređeni su osnovom o mirovinskim i mirovinskoj zakladi, odobrenom u sjednici opć. Vijeća od 10./11. 1912. Priznaju se i dodaci na skupoću i paušal za odijelo.

Služba je pri nastupu privremena t. j. pokusna za rok od godine dana nakon kojega roka dotičnik može biti imenovan stalnim s pravom na mirovinsku, ako zadovoljava.

Predsjednik Općine:

Blažević v. r.

Zlatarska Radiona kod Stolne crkve. =

Primam novo naprave i popravke. Izrađujem po naručbi svaku vrst vjenčanik prstenā (tonda).

Kupujem i primam u promjenu staro zlato i srebro.

Vjekoslav Grünbaum.

DROGARIIA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

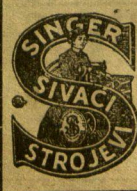
Skладиšte kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po oku. Iliječničkom propisu

Primaju se popravci.

INGER šivači strojevi

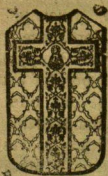
— na cijelom svijetu poznati su kao najbolji. —

Podružnice i zastupstva u svim mjestima.

Centrala za državu S. H. S. Zagreb, Marulićeva ul. br. 5. II. kat. Filijala Šibenik, Široka ulica.

Josip Neškudla i drug

tvornica crkvenih paramenta i pribora
JABLONĚ - Čehoslovačka.

Preporuča se svim svećenicima za nabavu svih u tu struku spadajućih predmeta, kao misne haljine, pluvijali, crkveni i društveni barjaci, kaleži, ciboriji, monstrance, kipovi, križni putevi i t. d., u kojoj god izradbi i cijeni.

Misne haljine iz teškog svilenog damaska, križevi izvezeni u svili, svilene i zlatne porte od Din. 1500 unaprijed.

Stara crkvena odijela popravljaju se strukovnjački. Kaleži i ciboriji pozlaćeni u vatri od Din. 300 unaprijed. Za solidnost tvrtke jamče nebrojene zahvalnice i 110 godišnji opstanak tvrtke. Na sve upite odgovara odmah i predlaže uzorke

J. NEŠKUDLA - LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 25.

Lida -

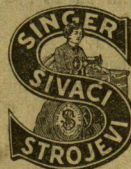
toaletni sapun je dobar i uvijek jednako dobar.

Zemljoradnici

koji ne mogu dobiti putne isprave radi prepunjene kvote za Sjedinjene Države Amerike neka se obrate na zastupnika CANADIAN PACIFIK g. Lazar Piroški u Šibeniku kod Težačke Zadruge, gdje će dobiti besplatno sve informacije i moći će putovati bez poteškoće u KANADU kamo im sama Kanadska država jamči za posao.

AMERIKANSKI i ENGLESKI

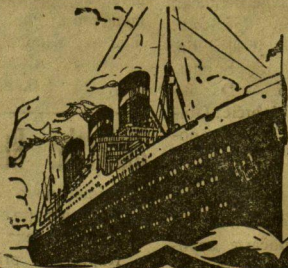
Singer šivaći strojevi

Singer igala i doknadnih dijelova
Singer ulja konca, svile i t. d.

Vlastita mehanička radiona
Prodaja na otplatu
Singer šivaći strojevi Bourne & Co.
New-York
Centrala za S. H. S.
ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar i Štip. - Zastupstva u svim većim mjestima.

Parobrod

“LEVIATHAN”

59936 Br. Reg. tona

Najmoderniji, najveći i najluksuzozaliji oceanski parobrod. Najveći naponi znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisodobiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja“ u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 3. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći jedan utorkom iz Southamptona — Cherbourga. — Sve pobliže kroz dole naznačene adrese.—“

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Ne nadkriljivi na udobnosti, čistoci i izvrsnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahijevajte pobliže upute i plovidbenu listinu broj 234.
Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruge.

PAPIRNICI

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

Sva je kršćanska kultura danas na katoličkoj štampi!

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima

Z a g r e b

PODRUŽNICA: SUŠAK

Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14—59 Interurban 15.

Brzovjavni naslov: „RATAR-SUŠAK“

dobavlja sa svog skladišta na Sušaku, Bakru najpovoljnije:

BRAŠNA, ŽITARICE, KOLONIJALNU ROBU, 16% SUPERFOSTAT, 18% THOMASOVU DROZGU, 40—42% KALIJEVU SOL, 12—15% KAINIT I VAPNENI DUŠIK.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gosp. banka.
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.